18 Νοεμβρίου 2025

Το άγιο Νήπιο και ο άγιος Ρωμανός

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές

Οι άγιοι Πλάτων, Ρωμανός, Βαρουλάς (το όνομα του Νηπίου, σύμφωνα με μια ρωσική παράδοση), Ζακχαίος και Αλφαίος. Από το μηνολόγιο του Νοεμβρίου.

«Εκ στόματος νηπίων και θηλαζόντων κατηρτίσω αίνον» (Ματθ. ΚΑ’ 16) λέγει ο Ψαλμωδός. Και αυτός ο αίνος δεν είναι φανταστικός, ούτε ρητορικό σχήμα, αλλά μια μεγαλειώδης και ένδοξη πραγματικότητα, με αληθινά νήπια ευλογημένα, που ομολόγησαν και εμαρτύρησαν και θυσιάστηκαν για τον Χριστό. Ναι, νήπια και μικρά παιδιά, που φωνάζουν και διαλαλούν την πίστι τους μέσα στους αιώνες και τραγουδούν αγγελικά το όνομα του Ιησού Χριστού! Πολλά είναι τα νήπια, που ανέβηκαν στον υψηλότατον βωμό του Μαρτυρίου. Από τις 14.000 νήπια, που κατέσφαξε ο αιμοσταγής Ηρώδης ο θηριόψυχος, έως τον τριετή Κήρυκο και ως τα «μειράκια» των νεομαρτύρων. Ένα από αυτά τα Άγια Νήπια γιορτάζει και η Εκκλησία μας, μαζί με τον Άγιο Ρωμανό και τον Άγιο Παιδομάρτυρα Πλάτωνα, στις 18 Μοεμβρίου. Μένει ανώνυμο στα Συναξάρια το Άγιο αυτό Νήπιο και άγνωστο το όνομά του σε μάς σήμερα. Είναι όμως γνωστό και ένδοξο στην Βασιλεία του Θεού.

Το Συναξάρι του Αγίου Νηπίου, που είναι συνδεδεμένο με το Συναξάρι του Αγίου Ρωμανού, αναφέρει τους εξής δύο στίχους:

«Κόλπους Αβραάμ νήπιον λαχόν ξίφει τοις Βηθλεέμ σύνεδρον ώφθη νηπίοις».

Και στην σημερινή γλώσσα σημαίνει ότι το «νήπιον με τον αποκεφαλισμό του δια ξίφους επέτυχε να πάη στους κόλπους του Αβραάμ (μεταφορική παρομοίωσι του Παραδείσου) και να εχη συντροφιά τα νήπια της Βηθλεέμ». Οι δύο – τρεις στίχοι, που προτάσσονται πάντοτε σε κάθε Συναξάρι των Αγίων και των Μαρτύρων της Εκκλησίας, είναι σαν ένα είδος ταυτότητος, μιας ατομικής καταγραφής της κάθε περιπτώσεως και περιέχει πολύ συνοπτικά, σχεδόν επιγραμματικά το όνομα, το μαρτύριο, τον τύπο, την ιδιότητα και την ήμερα της θυσίας του Μάρτυρος, θα μπορούσαμε να πούμε ότι μοιάζουν σαν τις επιγραφές, που βάζουν σήμερα πάνω στους επιτάφιους σταυρούς των Χριστιανών, με το όνομα, την πατρίδα, την ιδιότητα και την χρονολογία γεννήσεως και θανάτου του αποβιώσαντος. Γι’ αυτό και υπάρχουν πολλά τέτοια μεμονωμένα περιστατικά στα Συναξάρια, όπου μνημονεύονται οι Άγιοι και οι Μάρτυρες, χωρίς υπόμνημα (βιογραφία) και μόνο με τους αρχικούς στίχους, που διασώθηκαν από την θυελλώδη εκείνη περίοδο των διωγμών, κατά την οποία δεν υπήρχαν οι δυνατότητες και οι προϋποθέσεις να γίνωνται γνωστά όλα τα στοιχεία και να καταγράφωνται με πληρότητα. Οι Χριστιανοί ήταν συνεχώς διωκόμενοι και η Εκκλησία κρυμμένη από τα μάτια της κοσμικής εξουσίας, έτσι, που πολλές φορές μετακόμιζαν από πόλι σε πόλι και πολλά στοιχεία και βιβλία και πληροφορίες χάνονταν, καίγονταν ή καταστρέφονταν από την αναστάτωσι, τις μετακινήσεις, τους διωγμούς, τις καταστροφές και τις πυρκαγιές. Γι’ αυτό και πρέπει να ευγνωμονούμε όλους εκείνους, που βοήθησαν, κουράστηκαν και κινδύνευσαν για να διασωθούν ως τις μέρες μας, όλα τα σπουδαία στοιχεία, που έχουμε από την μεγάλη και ηρωική εκείνη εποχή, την πιο βάρβαρη σε αγριότητα, αλλά και την πιο υψηλή και ένδοξη μέσα στην παγκόσμια ιστορία. Είναι η πιο κορυφαία στιγμή του ιστορικού ανθρώπου, στην προσπάθειά του να ξαναγυρίση κοντά στον Δημιουργό του και να απάντηση στο μέγα κάλεσμα της αγάπης του Θεού.

Ας επιστρέψουμε όμως στην ιστορία του Αγίου Νηπίου και του Αγίου Ρωμανού, που ζούσαν την εποχή του βασιλέως της Ρώμης Μαξιμιανού, το 286 – 304 μ.Χ. Ο Ρωμανός ήταν διάκονος στην Καισάρεια της Παλαιστίνης και αργότερα πήγε στην Αντιόχεια. (Στο σημείο αυτό πρέπει να πούμε ότι οι Συναξαριστές μιλούν για δύο συνωνύμους Αγίους την ίδια μέρα, με το όνομα Ρωμανός, μέσα στην ίδια περιοχή σχεδόν και με το ίδιο μαρτύριο, που γιορτάζονται την ίδια μέρα. Η μόνη διαφορά τους είναι το επεισόδιο με το νήπιο. Πιθανόν να πρόκειται για δύο ξεχωριστούς Αγίους, αλλά εξ ίσου πιθανόν είναι να πρόκειται για ένα και το ίδιο πρόσωπο, που όμως παραδόθηκε από δύο διαφορετικές πηγές).

Μιαν ημέρα, που ο Έπαρχος Ασκληπιάδης έμπαινε στο ναό των ειδώλων, ο

διάκονος Ρωμανός, που είχε αγωνιστικότατον φρόνημα, δεν δίστασε να ελέγξη τολμηρά και δημόσια τον άρχοντα και τού είπε:

– Δεν είναι θεοί τα είδωλά σας, οι δε Χριστιανοί υπερέχουν σε ευσέβεια, γιατί λατρεύουν τον αληθινό Θεό. Αυτό το μαρτυρούν ακόμα και τα μικρά παιδιά.

Και για να επιβεβαιώση τα λόγια του εζήτησε την μαρτυρία ενός μικρού παιδιού, γύρω στα πέντε του χρόνια, που το κρατούσε η μητέρα του στην αγκαλιά. Το πήρε λοιπόν ένας από τους στρατιώτες, που ακολουθούσαν τον Έπαρχο και το πλησίασαν κοντά του και ο Ασκληπιάδης ερώτησε το νήπιον:

– Ποίον δει σέβειν Θεόν; (Ποιόν Θεόν πρέπει να σεβώμεθα;).

– Τον Χριστόν, απήντησε το μικρό παιδί.

Οργισμένος και ντροπιασμένος ο Έπαρχος χτύπησε στο πρόσωπο το νήπιο και διέταξε να κόψουν την γλώσσα του Αγίου Ρωμανού. Οι δήμιοι εξετέλεσαν αμέσως την διαταγή του Επάρχου, αλλά ο Μάρτυς και με κομμένη την γλώσσα συνέχισε να μιλά θαυματουργικά με κανονική φωνή και δόξαζε τον Θεό και το άπειρο έλεός του. Το νήπιο, που το ξαναχτυπούν οι στρατιώτες και διψά, ζητά λίγο νερό. Η μητέρα του όμως, η οποία βρίσκεται κοντά του, του φωνάζει:

– Μη πιής, παιδί μου, από το νερό των ειδωλολατρών. Να κάνης υπομονή και να πιής το νερό, που θα σου δώση ο ίδιος ο Χριστός.

Το νήπιο, που τόσο θαρρετά ωμολόγησε την πίστι του στον Χριστό, θα αποκεφαλισθή από κάποιον στρατιώτη, κατά διαταγή του Επάρχου, ενώ ο Ρωμανός θα κλεισθή στην φυλακή, όπου και θα συνεχισθούν οι ξυλοδαρμοί και τα μαρτύρια. Το γεγονός της γενναίας και δημοσίας ομολογίας του θα το μάθη ο αυτοκράτορας Μαξιμιανός, καθώς και το παράδοξο θαύμα, να μιλά δηλαδή ο Μάρτυρας και με κομμένη την γλώσσα, πράγμα φυσικώς αδύνατο, αντί νσ θαυμάση και νσ σκεφθή την δύναμι του Θεού του ζώντος, αγριεύει και δίνει αυστηρή διαταγή νσ θανατωθή και ο Ρωμανός στην φυλακή με απαγχονισμό. Η διαταγή του αυτοκράτορος, που φοβάται μη γνωσθή ευρύτερα το γεγονός και οι Χριστιανοί πάρουν θάρρος και αρχίζουν να ελέγχουν δημοσίως τους τυράννους των, εκτελείται αμέσως. Ο απαγχονισμός του Αγίου έγινε μέσα στην φυλακή και ο πιστός Ρωμανός έλαβε τον στέφανον της μαρτυρικής θυσίας του. Οι δύο στίχοι του Συναξαριού του αναφέρουν χαρακτηριστικά:

«Ρωμαλέος ην Ρωμανός προς βασάνους

ρώμη κρατυνθείς παντοδυνάμου Λόγου».

Και σε σημερινή μετάφρασι:

«Γενναίος εστάθηκε στα βάσανα ο Ρωμανός

αφού δυναμώθηκε με την δύναμι του παντοδυνάμου Λόγου».

Η θυσία της πρόσκαιρης και μάταιης ζωής αυτού του κόσμου όμως τον ανέβασε στα υψη της ουράνιας δόξας και της αιωνίας ευτυχίας στην Βασιλεία των Ουρανών, όπου βρίσκεται τώρα. Γι' αυτό και ταιριάζει να κλείσουμε τις λίγες αυτές γραμμές, με το θαυμάσιο Κοντάκιόν του, που ψάλλεται κάθε χρόνο στην γιορτή του, σε ήχο Δ' (Προσόμοιον: «Επεφάνης σήμερον»):

«Ως αστέρα μέγιστον, η Εκκλησία,

Ρωμανέ πανεύφημε,

σε κεκτημένη αληθώς,

φωταγωγείται τοις άθλοις σου,

την φωτοφόρον δοξάζουσα μνήμην σου».

Πηγή: *Π.Μ. Σωτήρχου, Παιδομάρτυρες, σελ. 81-86.*